

Krajské kolo Dejepisnej olympiády pre SŠ

4. ročník, školský rok 2011/2012

Písomný test pre kategórie A a B

1. V odpoved'ovom hárku určite správnosť alebo nesprávnosť výroku:

- a) Vojvodu Štefana na Vianoce alebo na Nový rok roku 1000 korunoval pápež za uhorského kráľa
- b) Uhorský kráľ Štefan bol horlivým kristianizátorom prevažne pohanského staromad'arského obyvateľstva
- c) Najvyšším úradníkom na uhorskom kráľovskom dvore bol palatín, ktorého menoval biskup z radov vplyvných šľachtických rodín

2. Z troch možností vyberte správnu odpoveď na vyznačených miestach:

Vyhlásením nezávislosti USA v roku**A**....1773, 1776, 1787, sa**B**....13, 15, 18.... anglických kolónií premenilo na samostatné štáty a utvorili Úniu spojených štátov amerických. Prijali konfedačné články, t.j. prvú ústavu USA. Podľa nej sa stal najvyšším orgánom.....**C**....senát, kongres, kontinentálny kongres....., v ktorom mal každý štát zastúpenie jedným hlasom. Prvý prezident USA bol zvolený v roku.....**D**....1776, 1787, 1789..... Jeho voľbe predchádzali ostré spory, ktoré uzavrela dohoda, známa ako**E**... missuourský kompromis, monroeova doktrína, connecticutský kompromis.

3. V odpoved'ovom hárku podčiarknite pojmy, ktoré spájame s egyptskou kultúrou:

glazúra, pagoda, papier, klinové písmo, zoomorfizmus, obelisk, kastovníctvo, mozaika, zikkurat, katakomby

4. Z ponuky vyberte udalosti, ktoré sú spojené s tret'ou etapou národného obrodenia, v odpoved'ovom hárku ich podčiarknite a chronologicky zorad'te:

- a) kodifikácia bernolákovskej slovenčiny
- b) tajný spolok Vzájomnosť
- c) založenie katedry reči a literatúry československej
- d) vydávanie almanachu Zora
- e) Kongres nemad'arských národností Uhorska
- f) založenie spolku Tatrín
- g) vznik Slovenskej národnej strany
- h) vznik Matice slovenskej
- i) vydávanie Slovenských národných novín s prílohou Orol Tatranský

5. Ktoré z udalostí sa viažu k životu a vláde Júlia Caesara? Váš výber zapíšte do odpoved'ového hárku.

púnske vojny, Juliánsky kalendár, reforma bratov Gracchovcov, 1. triumvirát, Spartakovo povstanie, založenie Alexandrie, galské vojny, boje proti Vandalom, založenie vojenského tábora pri Laugaríciu, výbuch Vesuvu a zničenie Pompeí

6. Z ponuky vyberte a utvorte iba správne dvojice:

A knieža Metternich	1. armáda parlamentu
B Henry Dunant	2. politika krvi a železa
C Peter I.	3. Svätá Aliancia
D Oliver Cromwell	4. Encyklopédia alebo Racionálny slovník vied, umení a remesiel
E John Locke	5. Červený kríž

7. Vyberte správnu kombináciu krajín, ktoré sa podieľali na delení Poľska:

- a) Prusko – Francúzsko - Rusko
- b) Rusko – Francúzsko - Rakúsko
- c) Prusko – Rusko - Rakúsko

8. V odpoved'ovom hárku podčiarknite pojmy, ktoré logicky do skupiny nepatria:

- a) sandžak, pašalík, parkan, komitát, gubernium
- b) tribún, faktor, palatín, taverník, janičiar
- c) pragmatická sankcia, sedemročná vojna, vojna o rakúske dedičstvo, vojna o španielske dedičstvo, delenie Poľska
- d) agresia, amnestia, anexia, asimilácia, abdikácia

9. V odpoved'ovom hárku doplňte za písmená A - D správne výrazy a dátumy:

Základy budovania Anglicka ako námornej veľmoci položili zákony o moreplavbe, tzv.....
.....**A**.....z roku.....**B**....., ktoré zvýhodňovali anglické obchodné lode. Ak chceli v budúcnosti súperu oslabiť Anglicko, museli ho poraziť v námornej bitke, alebo dosiahnuť obmedzenie plavby anglických obchodných lodí do európskych prístavov. Pokúšala sa o to.....**C**....., ktorú v roku 1806 vnútil porazeným spojencom Veľkej Británie cisár Napoleon.

10. Prečítajte si pozorne úryvok z prameňa a odpovedzte za otázky uvedené v odpoved'ovom hárku:

Zákonný článok o slobode vyznania pre všetkých obyvateľov Uhorska:

„ Aby náboženskú prax aj baróni, magnáti, šľachtici, ako aj slobodné mestá a všetky stavy a poriadky kráľovstva na svojich a kráľovských majetkoch, hraniciach Uhorského kráľovstva aj uhorskí vojaci a aj zemepanské mestá a dediny, každý svoje náboženstvo a vyznanie dobrovoľne a slobodne mohli prijať, hocikde sa slobodne zdržiavajú. A nikto nikomu v jeho slobodnom užívaní a vyznaní nemá brániť.“

11. Úloha sa týka Tridsaťročnej vojny. Vyberte z ponuky a chronologicky zorad'te - etapy Tridsaťročnej vojny, osobnosti, ktoré boli najvýraznejšími aktérmi v tej ktorej etape a názov rozhodujúceho konfliktu alebo mierovej zmluvy, ktorou sa jednotlivé etapy skončili. Odpovede zapíšte do tabuľky v odpoved'ovom hárku.

- a) **etapy:** česká vojna, dánska, falcká, francúzsko-švédka, hugenotská, nizozemská, severná vojna, šmalkaldská, švédka vojna
- b) **osobnosti:** Albrecht z Valdštejna, Ferdinand II., Ferdinand III., Fridrich Falcký, Gustáv II. Adolf, Karol V., Katarína Medicejská, Peter I., vojvoda z Alby
- c) **udalosti a mierové zmluvy:** augsburský náboženský mier, bartolomejská noc, bitka pri Bielej hore, bitka pri Poltave, bitka pri Lützene, reštrikčný edikt, protestantská únia, utrechtský mier, vestfálsky mier

12. Vyberte správnu odpoveď a zakrúžkujte ju v odpoved'ovom hárku:

Obsahom Mníchovskej dohody z roku 1938 bolo:

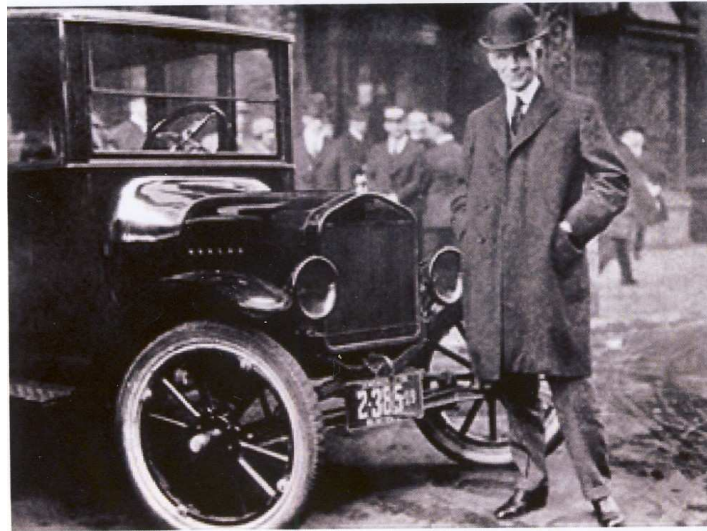
- a) rozdelenie Československa na protektorát Čechy a Morava a Slovenskú republiku
- b) odstúpenie pohraničných oblastí Československa Nemecku
- c) plán západných mocností na garanciu hraníc Československa

13. K uvedeným osobnostiam napíšte, v ktorom storočí žili a čím sa profesne zaoberali. Odpovede vpište do odpoved'ového hárku!

Camillo di Cavour,	Eugen Savojský,	Dionýz Štúr,
William Gladstone,	Wiching,	Jakub Fugger,
Džavaharlál Nehrú,	Ignác Martanovič,	Miklós Horthy
Sulejman Nádherný		

14. Prvé automobily boli v Európe vyrábané ručne a predstavovali luxusný tovar. V USA založil istý mladý mechanik automobilovú spoločnosť na výrobu áut, ktorá postupne zavádzala sériovú a pásovú výrobu automobilov, čím sa skrátil čas výroby a náklady. Rozvoj automobilizmu si vyžiadal zásadným

spôsobom zmeniť kvalitu cestných komunikácií. **Uved'te meno amerického podnikateľa, ktorý inicioval továrenskú výrobu automobilov.**

15. V odpoved'ovom hárku stručne definujte pojem PREDJARIE.

16. Do odpoved'ového hárku napíšte, ktoré udalosti z ponúkaných možností sa udiali v období vlády panovníčky Márie –Terézie?

1. Založenie Trnavskej univerzity
2. Urbárska regulácia
3. Porážka Turkov pod Viedňou
4. Prvé delenie Poľska
5. Založenie Banskej akadémie v Banskej Štiavnici
6. Založenie Slovenského učeného tovarišstva

17. Viete, z ktorého významného dokumentu je tento úryvok? Odpoveď uved'te v odpoved'ovom hárku.

„Láskavo sme ustanovili, aby zmieneným nekatolíkom vo všetkých našich dedičných kráľovstvách a krajinách, čiže takisto v Uhorskom kráľovstve a krajinách k nemu pripojených....pokiaľ ide o obsadzovanie verejných úradov v stoliciach a mestách, nech sa absolútne odstráni hľadisko odlišnosti náboženstva a berie sa do úvahy výlučne hľadisko zásluh, schopnosti a osvedčeného kresťanského života.“

18. Do odpoved'ového hárku napíšte, v ktorom dnešnom štáte ležia historické územia a mestá. Pripíšte názov a prirad'te správny rok z uvedenej ponuky a napíšte udalosť, ktorá sa k dátumu a územiu viaže (1453, 1711, 1944, 1312, 1917):

- a) Normandia
- b) Konštantinopol

- c) Rozhanovce
- d) Szatu Mare
- e) Yprés

19. R. 1944 bol rokom mohutného náporu spojeneckých armád. Ktorá významná spojenecká operácia dostala v tom roku krycí názov Overlord?

- a) vylodenie spojeneckých armádnych jednotiek v Normandii
- b) vylodenie spojeneckých jednotiek na Sicílii
- c) vylodenie amerických jednotiek na niektorých japonských ostrovoch
- d) vylodenie spojeneckých jednotiek v Číne

20. Vylúštite krížovku pomocou uvedených otázok a tajničku vpíšte do odpoveďového hárku:

1. Myšlienkový prúd v európskom duchovnom živote 18. storočia
2. Herbert z Cherburgu je pôvodca
5. Racionálny slovník vied, umení a remesiel
4. Ideál koexistencie viacerých náboženstiev
5. Predstavitelia tajných združení voľnomyšlienkárov
6. Zmyslová skúsenosť ako prameň poznania
7. Organizačný poriadok pre školstvo (1777)
8. Učená spoločnosť najvyššej úrovne
9. Najvýznamnejšie dielo Montesquieua

Zorad'te vybrané udalosti, v chronologickom poradí (formou- napr. a, b, d):.....

5. Napíšte váš výber udalostí, ktoré sa prekrývajú s obdobím života a vlády Júlia Caesara:

.....

6. Z ponuky vyberte a utvorte iba správne dvojice (zapište ich formou písmeno-číslica):

.....

7. Zakrúžkujte správnu kombináciu krajín, ktoré sa podieľali na delení Poľska:

a) Prusko-Francúzsko-Rusko b) Rusko-Francúzsko-Rakúsko c) Prusko-Rusko-Rakúsko

8. Podčiarknite pojmy, ktoré logicky do skupiny nepatria:

a) sandžak, pašalík, parkan, komitát, gubernium

b) tribún, faktor, palatín, taverník, janičiar

c) pragmatická sankcia, sedemročná vojna, vojna o rakúske dedičstvo, vojna o španielske dedičstvo, delenie Poľska

d) agresia, amnestia, anexia, asimilácia, abdikácia

9. Doplňte v texte za písmená A - D správne výrazy a dátumy:

Základy budovania Anglicka ako námornej veľmoci položili zákony o moreplavbe, tzv.....

.....**A**.....z roku.....**B**....., ktoré zvýhodňovali anglické obchodné lode. Ak chceli v budúcnosti súperovi oslabiť Anglicko, museli ho poraziť v námornej bitke, alebo dosiahnuť obmedzenie plavby anglických obchodných lodí do európskych prístavov. Pokúšala sa o to**C**....., ktorú v roku 1806 vnútil porazeným spojencom Veľkej Británie cisár Napoleon.

10. Zakrúžkujte správnu odpoveď:

a) Potvrdoval tento zákonný článok z r. 1608 zásadu Cuius regio, eius religio? Áno Nie

b) Ktorá inštitúcia schválila zákonný článok o slobode vyznania? 1. Ostrihomský arcibiskup

2. Synoda ev. cirkvi

3. Uhorský snem

4. Odstupujúci panovník Rudolf II. ?

11. Zapište do tabuľky v chronologickom poradí jednotlivé etapy tridsaťročnej vojny a ku každej etape priradte najvýznamnejšiu osobnosť a udalosť.

Etapy Tridsaťročnej vojny	Osobnosť danej etapy	Udalosť danej etapy
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

12. Zakrúžkujte správnu odpoveď na otázku, čo bolo predmetom mníchovskej zmluvy:

- a) b) c)

13. Pripíšte k menám osobností storočia, v ktorom žili a ich profesijné alebo verejné pôsobenie:

Camillo di Cavour,	Jakub Fugger
Eugen Savojský,	Dionýz Štúr,
William Gladstone,	Wiching,
Džavaharlál Nehrú,	Ignác Martanovič,
Sulejman Nádherný	Miklós Horthy

14. Uvedte meno amerického podnikateľa v oblasti továrenskej výroby automobilov

.....

15. Stručne definujte a zapíšte do tabuľky pojem Predjarie, v súvislosti s ktorou krajinou používame tento pojem a pre ktoré roky.

krajina	obdobie	stručné definovanie

16. Zakrúžkujte udalosti, ktoré sa udiali za vlády panovníčky Márie-Terézie?

1. Založenie Trnavskej univerzity 2. Urbárska regulácia 3. Porážka Turkov pod Viedňou
 4. Prvé delenie Poľska 5. Založenie Banskej akadémie v Banskej Štiavnici
 6. Založenie Slovenského učeného tovarišstva

17. Zakrúžkujte z akého prameňa je uvedený úryvok?

- a) Ratio Educationis b) Patent o zrušení nevoľníctva c) Tolerančný patent

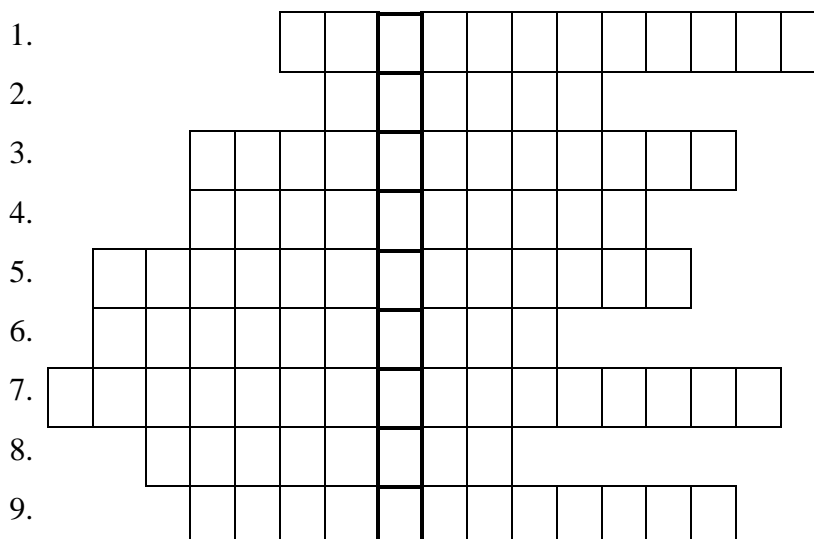
18. Vpíšte k historickému územiu názov dnešného štátu, vyberte zo zátvorky správny rok a napíšte udalosť, ktorá sa k dátumu a územiu viaže (1453, 1711, 1944, 1312, 1944/45):

Historické územie/mestá	Názov dnešného štátu	Rok	Udalosť
Normandia			
Konštantinopol			
Rozhanovce			
Szatu Mare			
Yprés			

19. R. 1944 bol rokom mohutného náporu spojeneckých armád. Ktorá významná spojenecká operácia dostala v tom roku krycí názov Overlord? Zakrúžkujte správnu odpoveď:

- a) vylodenie spojeneckých armádnych jednotiek v Normandii
 b) vylodenie spojeneckých jednotiek na Sicílii
 c) vylodenie amerických jednotiek na niektorých japonských ostrovoch
 d) vylodenie spojeneckých jednotiek v Číne

20. Vylúštite krížovku a tajničku vpíšte do odpoved'ového hárku

Krajské kolo Dejepisnej olympiády pre SŠ

4. ročník, školský rok 2011/2012

Autorské riešenie písomného testu pre kategórie A a B

Číslo otázky	Správna odpoveď	Bodové hodnotenie
1.	a)áno, b)áno c)nie,	3
2.	A) 1776, B) 13, C) kongres, D) 1789, E) connecticutský kompromis	5
3.	papier, zoomorfizmus, obelisk = 1 bod sa kompletnú trojicu	1
4.	b), f), i)	3
5.	Juliánsky kalendár, 1. triumvirát, galské vojny = 1 bod za kompletnú trojicu	1
6.	A-3, B-5, D-1	3
7.	c)	1
8.	a) parkan, b) janičiar, c) vojna o španielske dedičstvo, d) amnestia	4
9.	A - Navigačné akty, B - 1651, C - Kontinentálna blokáda	3
10.	a) nie, b) 3	2
11.	1. česká vojna - Ferdinand II. - bitka na Bielej hore 2. falcká vojna - Fridrich Falcký - protestantská únia 3. dánska - Albrecht z Valdštejna - reštrikčný edikt 4. švédská - Gustáv II. Adolf - bitka pri Lützene 5. francúzsko-švédská vojna - Ferdinand III. - vestfálsky mier Bod za kompletne správny riadok t.j. maximálne 5 bodov za celú úlohu	5
12.	b)	1
13.	Camillo di Cavour - 19.s. politik, Wiching – 10.s. biskup William Gladstone -19.s. britský politik, Dionýz Štúr - 19.s. vedec Džavaharlál Nehrú - 20.s. indický politik Jakub Fugger - 16.s. bankár Sulejman Nádherný -16. s. sultán Eugen Savojský -18.s. vojvodca Miklós Horthy - 20.s. regent maďarského kráľovstva Ignác Martanovič - 18. s. uhorský jakobín, 2 správne odpovede =1 bod, t.j. max. možný počet je 5 bodov za 5 dvojíc	5
14.	Henry Ford	1
15.	ČSSR- 1968- uvoľnenie politickej atmosféry	1

16.	2, 4, 5	3
17.	c)	1
18.	a) Francúzsko, 1944, otvorenie druhého frontu b) Turecko, 1453, dobytie Konštantinopolu Osmanmi c) Slovensko, 1312, v bitke Karol Róbert porazil Omodejovcov d) Rumunsko, 1711, mier – koniec proti Habsburghských povstaní, e) Belgicko, 1917, Nemci prvýkrát použili v prvej svetovej vojne chemickú bojovú látku	5
19.	a)	1
20.	vek rozumu	1
Spolu		50 bodov

Autori: PhDr. Anna Bocková, PhD., PhDr. Daniela Kodajová

Recenzenti: PhDr. Ľubica Kázmerová, CSc.

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Bratislava 2012